

ШОЪЛ ТАВЫСЫ

РЕСПУБЛИКАЛЫК
ЯМАГАТ-ПОЛИТИКАЛЫК ГАЗЕТА

ГОЛОС СТЕПИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

№ 8 (8696)

22 ФЕВРАЛЬ

2018 йыл

КИШИ ЮМА

УВЫТ АЙЫ

1931-нши йылдан алып шыгады

КИЗЛЯР КАЛАДА

Кайгырувын билдиреди

Кизляр каласында болган баъле-каза ман байланыста Дагестан Республикасынынъ Аькимбасынынъ куллыгын кесек заманга юритуввши Владимир Васильев аьризе эткен.

«Буьгуьн Кизляр каласында баъле-каза болды. Георгий Победоносец Храмынынъ еринде аьдемлер оьлтирилдилер эм яраландылар. Полиция куллыкшылары ман кыянатшы йок этилген. Оьлгенлердинъ ювыкларына эм кардаш-тувганларына энъ терен кайгырувларымды билдиремен эм баъри кыйналганларга тез сав болганды йорайман. Мен ДР бойынша МВД, Дагестан МЧС эм республикадынъ Савлык саклав министерство етекшилерининъ докладларын кабыл

этип алдым. Иш ислер эм савлык саклав министрлери де оьзгерислер болган ерлерде.

Оперативли-следствиялык шаралар озгарыладылар. Медициналык службалар кыйналганларга ярдам этдилер. Толтырувшы

власть органларынынъ етекшилерининъ катнасувы ман оперативли штаб уйгынлав тапшырмасы берилген. Дагестан етекшилерин оьлгенлердинъ эм кыянатлыктан кыйналганлардынъ аьеллерин баъри керекли яктан якляяклар».

ШАКЫРУВ

Бузгыншылык салып болмаслар

ДР Кизляр каласында болган оьлтирувлер мен байланыста Сырт-Кавказ федераллык округындагы РФ Президентининъ толы ыхтыярлы ваькили Олег Белавенцев шақырув эткен.

«Кизлярдагы православие храмында аьдетли байрам дин исин юритув аьсери йырткыш негизли кыянатлык пан бузылган, сонынъ сырагысында бир куьнасыз аьдемлер оьлгенлер эм яраланганлар.

Бу намартлык Уллы посттынъ алдында, Масленицадынъ ызгы куьнинде этилинген, сол куьн православие дин йорыгын юритуввши христианларынынъ янлары дувалар окувга эм окынуввин билдирувге каратылады.

Бу кыянатлык бир зат пан да акланып болмайды. Ама мен сенимли кепте билдиргим келеди: халк арасын бузатаган куьшлер, олар суйсе кайдай идеялар артына ясырынса да,

кайсы кийимлерге кийинсе де, Сырт Кавказда яшайтаган туьрли динлердинъ ваькиллерининъ тынышлы эм бир-бирин сыйлав негизинде туьзилген катнасувлары арасына бузгыншылык салып болмаслар.

Ыхтыяр саклавшы органлары бу йырткыш намыссыз эм ямагат ойына карсы этилинген кыянатлыкты колтыклавшыларды табув уьшин баъри амалларды да кулланарлар.

Ян бергенлердинъ кардаш-тувганларына эм ювыкларына каты кайгырувымды билдиремен. Яраланган аьдемлерге тез эмленувди йорайман. Оьлгенлердинъ эм яраланганлардынъ аьеллерине коьмек этилинеек».

ТАНЪЛА – АТАЛЫКТЫ САКЛАВШЫ КУЪНИ

КУТЛАВ

Аьскер куллыкшыларын эм аьскер боьликлердинъ граждандлык персоналын, Уллы Аталык согысынынъ эм Савытлы куьшлер ветеранларын Аталыкты саклавшы куьни мен кутлайман.

Сол куьн биз данъклы аьскершилеримизге баьтирлиги эм оьзин аямаслыгы, Элимиз алдында аьскершилик етимислери уьшин юрек разылыгымызды билдиремиз. Уьйкен сый-оьрмет пен биз оьзи уьшин кыйынлы, ама сыйлы кеспиди – Аталыкка сенимлик эм дурыслык пан куллык этуьвди, патшалыкты, ямагатты эм аьр бир гражданининъ паряхатлагын коршалавды сайлаганларды алгыслаймыз.

Бизим элимиздинъ туьзи-

В.Васильев,

Дагестан Республикасынынъ Аькимбасынынъ куллыгын кесек заманга юритуввши.

Оьрметли аьскершилер, армия эм флот ветеранлары, ердеслер!

Баьринъизди де Кызыл (Совет) Аьскерининъ 100 йыллыгы ман кутлайман! Армиядынъ сыйлы эм данъклы мерекесин аьр бир уьй эм аьдем юрегинде ярк куьези эм оьктемлиги мен йолыгады. Уллы Октябрь социалист революциясынынъ шақырувы ман 1918-нши йылда туьзилген исши-эгинши Кызыл, соьнън-

луьв тарихи аьскершилердинъ коьплеген несиллерининъ, Элимиз уьшин куьрескенлердинъ эрлиги эм ян куьшининъ бузылмаслыгы ман уьзилгисиз байланыслы.

Россия Президенти Владимир Владимирович Путиннинъ патшалыкты беркитуьвге, миллет кызыксынувларды яклавга эм коршаланув боьлымлыгын коьтеруьвге каратылган политикасынынъ аркасы ман бизим элимиз оьзине уллы аьскершилик патшалыгы деген атакты кайтарды.

Россияды саклавшылардынъ аьлиги несили халклар ара терроризм мен куьресте согыс борышларын етимисли аьлде толтыра келип, ветеранлардынъ киели аьдетлерин армаган бардыра берип,

аьскершилик усталыгын ийгилендирип барады.

Биз эндигиден армаган да бизим республика еринде орынласкан аьскер боьликлерине тийисли коьмек этеекпиз, ветеранларды социаллык яктан колтыклякпиз, яс-явқады аьскер-патриот негизинде тербиялавды кенъейтеекпиз, коршаланув промьшленностин оьрлентуьвге демевлик этеекпиз, Дагестаннынъ экономикалык потенциалын эм кавыфсызлыгын беркитуьв уьшин баъри керекли шараларды этеекпиз.

Баьринъизге де берк ден савлыкты, тынышлыкты, эмишликти эм бизим ортак Элимиз – Россияга куллык этуьвинъизде уьстинликлерди йорайман!

да Совет, аьлиги заманда Россия Аьскери оьзининъ энъ бас борышы – Аталыгымызды явдан саклавды уьстинлик пен толтырган эм толтырады. Оьзининъ 100 йыллык тарихи узагында бизим армия эм флот оьз йолын сав дунияга занъыраган йигитликлер, енъуьвлер мен безеклендирген, халк эсинде дайымга

сакланган аьскер етекшилерин, эл баьтирлерин тербиялап оьстирген.

Сыйлы йолдаслар! Сизге сондай шатлыклы мереке мен байланыста берк ден савлыкты, аьскершилик эм политикалык аьзирликте йогары уьстинликлерди, узак оьмирди, наьсипти эм тынышлыкты йорайман!

М. Аvezов, ДР Халк Йыйынынынъ депутаты.

Районнынъ

оьрметли яшавшылары!

«Ногайский район» МО администрациясы, муниципаллык районнынъ Депутатлар Йыйыны сизди Аталыкты саклавшылар куьни мен ак юректен исси кутлайдылар.

Быйыл Кызыл Аьскер туьзилгенли 100 йыл толады. Баъри заманларда да Россия аьскершилерининъ баьтирлиги эм йигерлиги, орыс савыт-садагынынъ куьши эм данъкы Россия патшалыгынынъ уллылыгынынъ уьзилгисиз кесеги болган.

Эм буьгуьнлерде де данъклы енъуьвлер мен атлы-данлы россия армиясы бизим Аталыгымыздынъ сенимли коршаланувын канагатлайды. Аьскершилер, сержантлар эм офицерлер, бизим Савытлы куьшлердинъ данъкын арттырып, ясуьйкенлер несилининъ аьдет-йорыкларына сенимли болып каладылар.

М.Аджеков,

«Ногайский район» МО администрация аькимбасы.

Р.Насыров,

«Ногайский район» МР Депутатлар Йыйынынынъ председатели.

Сыйлы район яшавшылары!

Тувган Элди коршалав – ол шынты эрлердинъ данъклы борышы. Аьел – ол да Тувган Элдинъ кишкей кесеги он оны да сизге сакламага туьседи. Баьринъизге де ден савлык, узак оьмир, суьйимлик йорайман.

Сизинъ аьр бир куьнинъиз уьстинликли, аьр бир ой-ниетинъиз

бийик, аьр бир соьзинъиз берк, аьр бир исинъиз сыйга тийисли болсын. Сизди кардаш-тувганларынъиз суьйиндирсин, аьелинъиз сизге куьш эм коьнъл берсин, куллыгынъиз берекетке еткерсин. Сизинъ эрлинъиз эм йигерлигинъиз элимизге эмишлик, яхиьлык эм наьсип аькелсин!

Мадина Абдулалимова, «Россельхозбанк» ОАО

Дагестан филиалынынъ Ногай районьндагы офисининъ етекшиси.

АФГАНШЫ-ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТЛЕРДИ ЭСКЕРУВЪВ КУЪНИ БЕЛГИЛЕНДИ

Афган еринде баьтирше куьрескенлердинъ сыйына

1989-ншы йылдынъ 15-нши февралинде совет аьскерлер Афган ериннен элине кайтканлар. Сосы озгерислерден сонъ 29 йыл оьтти. Аз заман тувыл, ама сосы согыстынъ яралары аьли де ашытады эм юректи сувытады. Бизим борышымыз: Афган еринде согысып, эли-миздинъ япсарларын коршалап, йигитлик эткенлерди эсимизде сакламага эм оьрметлемеге.

Афган ериннен совет аьскерлери кайтканлы 29 йыллыгына багысланган митинг Махачкалада ДР Ис эм социаллык оьрленув министрствосынынъ, Махачкаладынъ администрациясынынъ эм Афган ветеранлар координационный советининъ уйгынлавы ман аьскерши-интернационалист куьнинде оьтти. Мунда аьскерлик аьрекетлердинъ ветеранлары, ведомстволар етекшилеры, ямагат организациялар ваькиллери, студентлер эм окушылар йыйылдылар.

Шарады Афган ветеранлар координационный советининъ председатели Омар Муртазалиев ашты.

— Он йыллык согыс миллионлаган аьдемлердинъ бактысын туьрлендирди эм 15 мынъ совет аьскерлердинъ яшавын узди, олардынъ сырасында 142 Дагестаннынъ увыллары эди. Баьриси Дагестан сосы согыска 3500 йигитин йиберген. Олардынъ атлары ман савлай республикамызда орамлар эм школалар аталган, — деди О.Муртазалиев озъ соьзинде.

Оннан сонъ Махачкала кала-

дынъ аькимбасынынъ орынбасары Запир Алхасов, ДР Ис эм социаллык оьрленув министрининъ куллыгын юритувши Расул Ибрагимов, Дагестаннынъ согыс комиссары подполковник Дайтбег Мустафаев, Афганистанда ян берген аьскершидинъ атасы Магомед Гасратов эм баскалар шыгып соьйледилер.

Н. КОЖАЕВА.

Суьврете: шарадан коьринис.

Бизим юрек дертимиз

Йыл сайын увьт айынынъ 15-нши куьнинде савлай Россия элинде, сонынъ ишинде бизим Ногай районьмызда да афганшы-интернационалистлерди эскерув куьни белгилениди, бу йыл да сол куьн аьдетинше озъ йосыгы ман оьтти.

Ногай районуьмыздагы афганшы-интернационалистлер эстеликтинъ касына йыйналып, сол куьнге багысланган шара озгарылды. Бу эстеликли шарада «Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасынынъ орынбасары Б.Ярлыкапов, «Ногайский район» МР Депутатлар йыйынынъ председатели Р.Насыров, Согыс, ис, Савытлы куьшлер эм правосаклав органларынынъ район советининъ председатели А.Сангишиев, ДР Халк Йыйынынъ депутаты М.Мамаев, «Яслык» яслар орталыгынынъ етекшиси С.Сарсеев, «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы З.Аджибайрамов эм учреждениелер куллыкшылары ортакшылык эттилер. Солардынъ аьр бириси афганшыларды бу байрам ман кутлап, яслыгын аямай аталыкты коршалавга шыкканлары уьшин, уьйкен савболсынларын айттылар.

ДР Халк Йыйынынъ депутаты, озъи афганшы-интернационалист Мурат Мамаев, озъи де йолдасларын кутлап, Сталинбек Култаевке

ДР Оькиметининъ Председатели Хизри Шихсаидов атыннан сабат савгалады. Кадрия атындагы мектебтинъ окушысы Султан Абубкеров яс несил атыннан афганшы-интернационалистлерге разылык соьзин айтып кетти. Бу куьн, афганшы-интернационалистлерге багыслап, музей етекшиси Каирбек Бальгишиев пен китапхана куллыкшысы Арина Якубова Кадрия атындагы орта мектебининъ окушылары ман эрлик дерисин озгардылар. Афганшы-интернационалистлерге багысланган эрлик дериси бек кызыклы оьтти. Окушылар Фатима Акбулатова, Хамид Кумаров, Наурбек Апазов, Азиза Мусурова, Диана Сагиндикова, Сабрина Агисова усташа ятлавларокедылар. Келгенафганшы-интернационалистлерге оку-

шылар озьлерин кызыксындыратаган сораьларын бердилер. Сол сораьларга Сталинбек Култаев, Вахид Койлубаев толысынша явапладылар.

Афганистан — бизге узак эм ювык. Бизим юрек дертимиз. Буьгуьнлерде сораьлар коьп, керек эди ме сол урыслар, болмаган болса, аьллер калай боляк эдилер, буьгуьнлерде кенъ ййылып баратаган терроризм эм экстремизм бизге эртеректен етеек эди ме?!

Аьли уьшин солар баьри де сораь болып турадылар. Армаганда мен тарихши экспертлер озъ ойларын айтаяк боларлар. Бизге тек карамага эм сол кыйынлы йылларда элин йигитлерше коршалаганлар алдында бас иймеге калады.

Г. САГИНДИКОВА.

Суьврете: эстелик касында озган шарада катнасканлар.

СЕССИЯ

Хыйлы сораьлар ойласылды

Янъыларда «Ногайский район» МР Депутатлар йыйынынъ кезекли 15-нши сессиясы болып оьтти. Сессиядынъ куьн йосыгындагы район Депутатлар йыйынынъ депутатынынъ ыхтыярларын белгилев акында баслапкы сораь бойынша «Ногайский район» МР Депутатлар йыйынынъ председатели Руслан Насыров аньлатув этти.

Муннан сонъ район администрациясынынъ бас специалисти Ирина Отарова муниципаллык ис орынларында куллык эткенлердинъ ай сайынлык косымша акша оьлшемин, «Ногайский район» МО ерли самоуправление органларында ислегенлердинъ тийисли йыллары уьшин казанылган пенсиясын токтастырув эм кайтадан эсаплав йорыгы акында Положение беркитув, солай ок «Ногайский район» МО муниципаллык ис орынларында куллык этетаганларга акшалай савгалавдынъ, «Ногайский район» МО муниципаллык служащийлерининъ класс дережеси уьшин тоьленетаган акшасынынъ эм кыйын акларынынъ оьлшемлерин оьстирув акында сораьлар бойынша шыгып соьйледи.

Сессияда солай ок «Ногайский район» МО ерлеринде уьй айванларын, малды, кусларды

саклав эм багув йорыкларын беркитув акында» деп аталган сораь бойынша район депутаты, район администрациясынынъ муьлк катнасуьлар бойынша боьлигининъ етекшиси Эльдар Садыков керекли информация этти.

Район администрациясынынъ ер сораьлары бойынша боьлигининъ бас специалисти Сейдахмет Толубаев «Ногайский район» МО администрациясынынъ муьлк реестри акында хабарлады.

Куьн йосыгына шыгарылган баьри сораьлар бойынша тийисли карарлар кабыл этилиндилер.

Сессияда соны ман бирге район орталыгында межигит курылысына ер беруьв акында сораь ортага ойласувга шыгарылды. Бу тема бойынша Р.Насыров, «Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасы М.Аджеков, «Шоьл тавысы» республикалык газетасынынъ бас редакторы Э.Кожеева, район депутаты Р.Гапаров, райондин аьрекетшиси М.Муллаев эм баскалар озъ ойларын айттылар. Сырагысында район депутатлары Терекли-Мектеб авылдынъ орталыгында 15 метр кенълиги эм 15 метр узынлыгы болган межигиттинъ курылысына ер беруьв акында карар алдылар.

БИЗИМ ХАБАРШЫ.

Савгалав комиссиясы туьзилген

Дагестан Республикасынынъ 1995-нши йылдынъ 2-нши октябринде куьшине кирген «Дагестан Республикасынынъ патшалык савгалары акында» Законы ман (№6) келисте, гражданларды савгалав эм олардынъ экономикада, илмиде, маданиятта, саниятта, ырыкландырувда, курылыста, тербиялав тармагында олардынъ айырым етимислерин белгилевде, гражданлардынъ савлыгын, яшавын эм ыхтыярларын саклава, халклар ара тынышлыкты эм дослыкты беркитувде, саваплык аьрекет этувде эм муниципаллык районьны алдында етискен баска етимислерге етисилгенлерин белгилев уьшин «Ногайский район» МО администрация аькимбасынынъ айырым токтасы кабыл этилинип алынды. Сол токтаска коьре тоьмендеги сырасы ман «Ногайский район» МО администрациясынынъ савгалав комиссиясы туьзилген:

Аджеков М.К. — «Ногайский район» МО администрациясынынъ аькимбасы, комиссия председатели;

Ярлыкапов Б.А. — «Ногайский район» МО администрация аькимбасынынъ ямагат кавыф-

сызлык бойынша орынбасары, комиссия председателинынъ орынбасары;

Отарова И.М. — муниципаллык служба эм кадрлар бойынша бас специалист, комиссия секретари.

Комиссия азгалары:

Сантов Х.А. — «Ногайский район» МО администрация аькимбасынынъ орынбасары;

Шандавова Т.Н. — «Ногайский район» МО администрация ислери мен управлюющий;

Уразаева З.А. — юридический сораьлар эм АТК аппаратынынъ аьрекетин канагатлав бойынша боьликтинъ начальниги;

Сантов Э.С. — «Ногайский район» МО-сынынъ ямагат палатасынынъ председатели;

Сарсеев С.А.А. — МБУ-дынъ «Яслык» яслар орталыгынынъ директоры.

Садыков Э.З. — «Ногайский район» МР Депутатлар йыйынынъ дайымлык негизиндеги депутаты (соьйлесувге коьре).

Солай ок «Ногайский район» МО администрациясынынъ Савгалав комиссиясы акында Положение кабыл этилип алынды. Онда комиссиядынъ бас борышлары коьрсетилген.

Парк па яде курылыс майданы ма?

Парклар коьп ерлерде бар. Солардын биревлери уйкен, баскалары кишкей, биревлерине тек 20-30 йыл, озгелерине 100 яде бир неше юз эм мынь йыллар да толган. Айтпага, бизге тарихтен бурынгы заманда дуныядын 7 аьлеметининь бири-си деп саналган Бурынгы Мессопатамиядагы (Вавилон) Семирамидадын (Шаммурамагтын) илинуьвли бавлары (Висячие сады Семирамиды) белгили. Бу бавлар доьрт яруслы этилинип бек ыспай курылган. Орманлар, тереклер бир де болмаган кургаклы исси элде оьскен аьлемет ахыр туьрли тереклер мен оьсимликлер салкыны эм ясыллыгы аьдемлерге ушыны ман да дуныядын бир уйкен аьлемети болып коьринген.

Сога усаган мысалларды излеп узак кетуьв керекпейди. Тап сондай сав Ногай шоьллигининь, дурысында савлайы сырт Дагестаннын аьлемети болып саналатаган ер – ол тек ялгыз бизим Терекли-Мектеб авылдын Ф.Капельгородский атындагы паркы!

Йыллар оьтип, район паркы картайды, онын ишиндеги аьлемет орман оьсимликлери каврап тайды. Соларга бара-бара тагы да янью маьселелер косылып барады. Кайзаманда бир заманда йнаган парктын ыспай уйкен олтыргышлары сынды, урланды, артезианлары, бассейнери каравсыз аьлде ятыр, ялгыз бир фонтаны бузылып калды... Парк оьзи онлаган йыллардан бери каравсыз аьлинде калды. (Савболсын тек авылдын алдынгы аькимбасы Арслан Байманбетов биринши болып соны яньюдан тургузувга йол ашты). Болса да ол маьселе маьселе тувыл, сонын янындагы баска бир оьткир маьселеди алып карасак. Олай дегени, мен авыл яшавшысы болып, мунан 30-20 йыллардын артында парк ишине кайбир аьдемлердинь онда яде мунда кафе, туькен, баска затларын салмага ымтылувын сезип келемен. Сондайлар эндиги де токтамайдылар!..

Яньюларда Ногай район Депутатлар ййыны парк еринде янью межигит курувга ер беруьв акында

карап алды. Йок, межигит курувга бир аьдем де карсы тувыл. Биз мусылман болган сонь, кайсымыз да аталарымыздын динин тутпага керекпиз. Ис онда тувыл. Межигиттинь парк ерине курылувы мен йогарыда белгилеген маьселеди мукаят оьткирлендиреди. Сессияда, оькинишке, бир депутат та «парк», «парк зонасы» дегени ол «тереклер оьсетаган, тереклер эгилетаган ер, койыньюз, кене де онда орман оьсимликлер, шешекейлер шашайык», – деп айтпаганы мени тамашага калдырды. Келиньюз, ол заманда парк ишине янью туькенлер, кафелер, турак уйлер (бир нешевлер куьни буьгунде барып салар эдилер), организация эм учреждение меканларын толтырайык. Ол заманда булай да ери азайып бараяткан парк кайда кетпеге керек? «Парк зонасы» деген ерде, дурысын айтканда, патшалык организациялары ман учреждение меканлары да болмага керек тувыл. Тап солай! Элбетте, солар бизде бурыннан бери сонда салынганлар эм, авыл яшавшылары язган хатта белгиленгенлей, солардын босаган меканлары орынына эндигиси парк зонасын кеньейтуьв, яс

тереклер шашув керегеди.

Паркымыздын авторы, алдынгы Караногай приставы Ф.Капельгородский оьз хатынынь яс тереклердинь бутакларын шокийтаган тавыкларын оьзи берданка туьбеги мен атып уратаган болган. (Н.Трунов. «Океаннан тоьмен, булытлардан йогары»). Коьресиз, кайтип аявлаган ол парк негизин! Бу аян мысалды бизим буьгунги депутатларымыз юрек тоьринде тургузбага керек. Сол ок Ф.Капельгородскийдинь «Аш хаду» деген повестинде коьрсетилген кайбир маьселелер эм осал персонажлар буьгунлерде де яшавымыздан таймаганлар. Солардын акында баьримиз де ойланмага тарыкпиз.

Уьшиншилей, парк курылганлы 100 йыл болганына карамастан, онын бир де ийги корасы болмаган, соны аьруьв этип коралав керек.

Сессияда мага район депутаты Рустем Гапаровтынь «биз парктагы алдынгы коьлди кайтармага, а стадионды баска ерге коьширмеге ниет этемиз» деген ойы бек ярады. Мен оьзим газета бетинде бу маьселеди 20 йылдан бери коьтерип келемен. Стадионга ер табылмай калмас. Коьл паркка да, авылга да керек. Ама ол да аз. Алдынгы пляжды да кайтадан сувга толыстырув керегеди. Яз айларында авылга да, районга да бир тамшы ямгыр явмайды. Совет йылларында Терекли-Мектеб ювыгында 5-6 коьллер бар эдилер эм ямгырлар язда да явганлар.

Оннан сонь аьр йыл язлыкта эм куьзде бир куьнди белгилеп, баьри район ис коллективлери мен ялгыз бир парк ишин тазалав субботниклери юритсек бек аьруьв болар эди.

Паркымыз уьшин бирев де тувыл, биз оьзимиз яваплы: чиновниклер, депутатлар, баьри район яшавшылары. Ол бизим табиат эстелигимиз, байлыгымыз эм биз болмасак онын кайгысын ким шегер?..

М.ХАНОВ.

В.Уразакаевтинь сувьретлери.

Терекли-Мектеб авыл паркы. Онын акында коьп кере язылган эм айтылган. Биз тек бир затты тагы да кайтарып белгилемеге суьемиз: бу парк – ол тек терекли-мектебшилердинь тувыл, савлай район, аз десе дуныяда шашырап яшайтаган шоьл халкымыздын куьези, оьктемлиги болмага керек. Болмага керек... Тек онын аьлиги замандагы коьрки эм боьтен де келектеги бактысы боьтен де район орталыгында тувып-оьскен аьдемлердинь юрек авырувына айланып барады эм босына тувыл. Сонын акында яньюларда редакциямызга район орталыгынын яшавшыларынын бир куьби язып аькелген хаты аян шайытлайды. Тоьменде соны туьрлендирмей баспалаймыз.

«Табиат эстелиги» статусын беруьв керек

«Ногайский район» МО администрация аькимбасы
Аджеков Мухтарбий Кошманбетовичке
«Ногайский район» МР Депутатлар ййынынь председатели

Насыров Руслан Кошманбетовичке
«Село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасы
Аджибайрамов Зейдулла Курмановичке

Биз, Терекли-Мектеб авыл яшавшылары, сизге уйкен сенимлигимиз эм тилегимиз бен язамыз.

Парк – ол Ногай районынын байлыгы. Онын яшавшыларынын коллары ман курылган эм буьгунлерге дейим сакланып еткен. Парк зонасы районнын аьлемет коьрнекли муьйислерининь бириси болады. Коьп йыллар узагында ол бизим авылдын «оьйкелери» эди, ол шоьлдинь ортасындагы йнаган бас.

Узактагы 1950-1970-нши йылларда мунда плантар, каштанлар болганлар. Бузина, жимолость, ежевика оьсимликлери паркта толып оьскенлер. Мунда бизим коьбисимиздинь балалыгымыз калган, горн эм барабан сеслери астында пионерлер эм школьниклер слетлары, фестивальер, каравлар, «Зарница», «Орленок» ойынлары, турист сокпаклары оьткенлер. Кайсы ерде де балалар куьлки-си заньыраган. Буьгунлерде де ол авыл эм район яшавшыларын оьзине магнит кимик тартады. Аьли де баьри коьрнекли шаралар парк еринде болып озадылар. Аьлиги заманда «Ногайский район» МО янью аькимбасы М.Аджековтынь эм район депутатлар ййынынын янью председатели мен бирге янью депутатлар корпусынын келуьви мен район халкында паркымыздын аьлине эм соны каравга эс берилер деген сенимлик тувды. Мунда эндигиси кайбир организациялар баска меканларга коьшкен саялы парк зонасын кеньейтпеге амал бар.

Паркка «Табиат эстелиги» деген статус бермеге, мунда баска туьрли объектлердинь курылысын токтатпага заман еткен. Эгер кайдайды бир затлар курмага керек болса, соларга Терекли-Мектеб авылдын баска еринде курылыс майданын бермеге керек.

Бизге пристав Ф.О.Капельгородский калдырган район орталыгымыздын, халкымыздын паркынын бактысын депутатлар, чиновниклер, эш бирев де оьз багайтына шешпеге керек тувыл. Бир инсан да парктын ерине оьзининь колын созбасын. Онын статусын, япсарларын Терекли-Мектеб авылдын Ленин атындагы орамыннан Аджигельдиев атындагы орамына дейим закон бойынша беркитуьв керек. Парк ишине законсыз салынган баьри курылыс объектлери де тайдырылсын!

Х.К. Аракчиева, С.М. Эспергенова, М.Н. Кусе-генова, Д.З. Койлакаева, А.К. Курганова, Э.Ю. Кельдимуратова, Э.К. Кульниязова, А.Б. Мурзаева, С.А. Зармамбетова, К.С. Камалова, С.З. Аракчиева, З.Т. Суюнова, А.Б. Койбаков, З.У. Мавлимбердиева, Л.Д. Сагиндикова, Э.М. Елакаев, О.А. Кадилова, Э.А. Аметова, К.З. Бегалиева, Н.К. Рахмедова эм баскалары, баьриси 151 аьдем.

ДР Сайлав комиссиясынынъ председатели Магомед Дибиров:

«Законлы ыхтыярларынынъызды тийисли кепте кулланынынъыз»

Дагестан Республикасынынъ Сайлав комиссиясынынъ председатели Магомед Дибиров быйыл 18-нши мартта болаяк Россия Федерациясынынъ Президентин сайлавлар бойынша сайлав кампаниясынынъ юриси эм айырым белгилери акында хабарлаган.

Хабаршы: *Аьлиги заманда президент сайлавларынынъ алдындагы кампания кайдай кезегинде экен? Сол кампанияда Дагестан Республикасынынъ Сайлав комиссиясынынъ орыны кайдай?*

М.Дибиров: Алды ман биз элимизде федераллык сайлав кампаниясы оьтип турганын эсапка алмага керекпиз. Ол зат бу аьрекетти уйгынлав исин Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясы юритуввин билдиреди. Тек сол комиссия оьзи кандидатлар ман биргелес аьрекетин юритеди эм сайлавлардынъ оьтуввин уйгынлайды.

Аьлиги заманда сайлав кампаниясы кызувында демеге керек болады. Кандидатлар белгиленгенлер, Орталык сайлав комиссиясына керекли документлер берилген, кол басулар йыйылувы кутылган. Дагестаннынъ Сайлав комиссиясынынъ борышы – элимиздинъ субъектлерининъ баьри сайлав комиссияларындай болып, федераллык сайлавлар аьсеринде оьз еринде сайлав куллыгын уйгынлав ман каьр шегуьв. Бизим борышымыз коьп ягыннан уйгынлав борышы болады. Биз аьр бир сайлавшы акында каьр шекпеге эм аьр бир кандидат уьшин агитация куллыгын юритуьвге тийисли шартлар туьзбеге керекпиз.

Хабаршы: *Кандидатлар кол басылган каьытларын аькелип берген сонъ сайлав кампаниясынынъ кайдай кезеги басланады?*

М.Дибиров: Регистрация кезеги. Аьр бир кандидаттан тура кайсы кандидатлар регистрацияланганы эм ким сайлав бюллетенине киргистилеги акында ашык кепте белгили болаяк. Сол заманда кандидат сайлав кампаниясынынъ агитация куллыгыннынъ белсенли кезегине кирседи, неге десе 17-нши февральден алып коьлем информация амалларында агитация исин юритпеге ярайды.

Хабаршы: *Агитация кампаниясына кайдай талаплавлар салынады? Кандидат эм онынъ командасынынъ ыхтыярлары кайдай? Кайдай тыйдажлыклар йолыгады?*

М.Дибиров: Агитация исининъ бас йорыгы – соннынъ оьткерилуьвин кандидат сайлав фондыннынъ карыжы эсабыннан тоьлемеге борышлы. Агитация этуьв уьшин кандидат сайлав фондын туьзеди эм айырым сайлав эсабын ашады. Тек сога салынган карыжларды кандидат агитация исине шыктажлайды. Сол карыжларды шыктажлав артыннан Орталык сай-

лав комиссиясы эс берип тергейди.

Соны ман бирге граждандардынъ айырым кесеклерине агитация исинде ортакшылык этпеге ярамайтаган тыйдажлыклар да бар. Олар – чиновниклер, кандидатка ис аьрекет бойынша бойсынатаганлар эм баскалар.

Хабаршы: *Быйылдан алып бизим сайлавшылар оьзлери регистрацияланган ерлерден баска ерлерде де тавысларын бермеге боладылар ма?*

М.Дибиров: Сиз дуп-дурыс айтасыз. Муннан алдын 2017-нши йылдынъ сентябринде регионаллык сайлавларынынъ ортак бир куьнинде аьр ким сол заман каерде болса, сол ерде тавысын бермеге болатан йорык тергелип каралган эди. Сол йорык яравлы эм сайлавшыларга онъайлы экени аянланган, сол себептен мунавдай нормалар Россия Федерациясынынъ Президентин сайлавлар акында законга киргистилгенлер.

Алдын калай эди? Аьдем оьзи яшайтаган ериндеги участок сайлав комиссиясына барып, соннан элдинъ кайсы еринде де тавысын бермеге ыхтыяр беретан беркитуьв шайытламасын алатан эди. Эндигиси калай болган? РФ Президентин сайлавларда беркитуьв шайытламалары кулланылмайды. Закон бойынша сайлавшыга ол 18-нши мартта кайсы сайлав участогында болаяк болса, сонда келип тавысын бермеге амал бериледи. Сайлавлар куьнинде оьзи яшайтаган ериннен йол шыгып, баска ерде болаяк гражданин сол куьн оьзи болаяк ериндеги сайлавшылар сырасына оны киргистуьв акында сайлав комиссиясына аьризе бермеге болады.

Сондай граждандарды сайлавшылар списогына киргистуьвдинъ йорыгы кайдай экен дейсиз бе? 2018-нши йылдынъ 31-нши январиннен 12-нши март куьнине дейим кайсы бир территориаллык сайлав комиссиясына яде кайсы бир МФЦ-га бармага эм аьризе бермеге ярайтаган болжал болады. Гражданин солай ок Интернет аркасы ман уьйиннен шыкпай, «Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)» деп аталган федераллык патшалык информационлык тармагын куллана берип, аьризесин йибермеге де болады. Тек сондай ыхтыярды куланувдынъ бас амалы – быйылдынъ 25-нши февралиннен 12-нши мартка дейим элимиздеги кайсы бир участок сайлав комиссияларына барып

билдируьв. Гражданин территориаллык сайлав комиссиясына, МФЦ-га яде УИК-ке ол сайлав куьнинде оьзи болаяк ердеги участок комиссиядынъ сайлавшыларынынъ сырасына оны киргистуьв акында аьризе беруьв уьшин келгенде, онынъ оьзинде паспорты болмага тийисли эм ол сайлав куьнинде болаяк ерининъ адресин тувра билмеге керек. Территориаллык эм участок сайлав комиссияларынынъ агзалары, коьп функционаллы орталыклардынъ куллыкшылары ога тийисли аьризеди толтырмага эм ол сол куьн болаяк сайлав участогынынъ номерин коьрсетпеге коьмек этерлер. Сайлавшы билмеге тийисли: сондай аьризе тек бир кере бериледи. Олай дегени, сайлавшы тавыслав куьн оьзи болаяк ери бойынша сайлав участогын коьрсетуьвге мукаят эм яваплы кепте янаспага борышлы. Ол оьзи язган аьризесин, неге десе сонъында туьрлендирип болмаяк, ондай йорык йок.

Болса да бу ерде керидеги бир вариант та бар. Тавыслав куьнине дейим ызгы 4 куьн ишинде аьдемнинъ яшавында бир зат туьрлене калса, ама территориаллык яде участок сайлав комиссияларында, коьп функционаллы орталыгында эм патшалык ярдамлар порталында аьризе алуьв болжалы кутылган болса, не этпеге керек? Мундай аьлде сайлавшы 13-нши марттан 17-нши мартка дейим участок сайлав комиссиясына, ол оьзи прописка этилинген ериндеги сайлав участогына келеди эм айырым аьризе язады. Бу документке айырым марка ябыстырылады эм сайлавшы баратаган ерининъ участогынынъ номери коьрсетилинеди. Сайлавшы бу айырым аьризеди коьрсетип, сонда белгиленген участка тавысын бермеге болады.

Сайлав комиссияларында мунавдай ортак йорыкка «сайлавшылардынъ крепостной ыхтыярын тайдыруьв» деп айтылады. Соны ман эндигиси элимиздинъ Президентин сайлавларда сайлавшы онынъ регистрациясы бар болуьвина яде йоклыгына карамастан, кайсы ерде де тавысын

бермеге болады.

Хабаршы: *18-нши мартта Россия Федерациясынынъ Президентин сайлавларда республикадагы сайлав комиссияларынынъ ис графиги калай туьзилеек?*

М.Дибиров: Баьриси де аьдетли йорыгы ман ислеек. Сайлав участкалары 18-нши мартта эртенгы 8 саьаттен кешеги 20 саьатке дейим куллык этееклер. Сайлавшылар соларга оьзлерининъ менлигин шайытлайтаган документлерин алып келмеге керек. Ол паспорт яде гражданиннинъ айырым аьлдерде паспортын авыстыруьвшы документи болмага болады, солар баьриси де законда коьрсетилген.

Сайлавшылар тавыс беруьв ол аьр кимнинъ оьз алдына ыхтыяры экенин билмеге керек. Сайлавларга оьз кардашынынъ паспортын алып барып, ол уьшин де тавыс бермеге ярамайды. Баьри сайлавшылар да тек оьзи уьшин тавысын береди-лер. Биз оьз ягьмыздан сайлавшыларга тавысларын беруьв уьшин баьри тийисли аьллер туьзбеге шалысамыз, эректеги эм бармага кыйынлы болган ерлерде тавыславды оьткеруьв соравларын ойласамыз, ыхтыяр саклавшы органлары эм аьскер куллыкшылары ман биргелесип аьрекет этемиз.

Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясынынъ официаллык сайтында «кызуьвы линия» аьрекетин бардырады, сога занъ согып, сайлав кампаниясы акында сизди кызыксындыратаган соравларнынъызды бермеге боласыз. Сондай «кызуьвы линия» солай ок Дагестан Республикасынынъ Сайлав комиссиясынынъ официаллык сайтында да бар. Бизим сыйлы сайлавшыларымыз сайлав кампаниясы ман байланыслы соравлары бар болса, соларды бизге бермеге боладылар. Биз соларга тийисли яваплар берип, Конституция ман беркитилген сизинъ сайлав ыхтыярларынынъызды кайтип кулланмага керегинъиз акында аьнлатувлар этермиз. Законлы ыхтыярларынынъызды тийисли кепте кулланынынъыз.

Тегин эфир заманы уьлестирилген

Дагестан Республикасынынъ сайлавлар комиссиясында РФ Президентининъ ис орынына кандидат этилинип регистрацияланган аьдемлер эм соларды кандидат этип коьрсеткен политикалык партиялары арасында тегин эфир заманын «Дагестан» РГВК ГБУ эм «Дагестан» ГТРК ВГТРК ФГУ эки телерадиоканалларында уьлестируьв бойынша жеребьевка озгарылган.

Бу шарада Россия Федерациясынынъ Президентининъ ис орынына оьз кандидатларын коьрсеткен ети политикалык партияларынынъ эм сегиз кандидатлардынъ уполномоченный ваькиллери, сенимли бетлери катнасканлар. Солай ок бу амалламада ДР Сайлав комиссиясынынъ агзалары, ДР Баспа эм информация министрствосынынъ, ДР бойынша Роскомнадзор управленисининъ, СМИ ваькиллери ортакшылык эткенлер.

ДР Сайлав комиссиясынынъ агзасы Зарипат Салахбекова шарады аша келип, «Россия Федерациясынынъ Президентин сайлавлар акында» деген федераллык законы ман келисли аьлде ортакроссиялык эм регионаллык телерадиовещание патшалык организациялары регистрацияланган кандидатларга, оларды коьрсеткен политикалык партияларына тегин эфир заманын бермеге кереги акында айтып белгилеген.

З.Салахбекова оьткен юма Россия Федерациясынынъ Орталык сайлав комиссиясы РФ Президентининъ ис орынына кандидатларды регистрация этуьвин кутарганы акында билдирген. Соны ман РФ Президентин сайлавларда сегиз кандидатлар ортакшылык этедилер: **Бабури** **Сергей Николаевич** (Россия ортакхалклык союзы); **Грудинин Павел Николаевич** (РФ Коммунистлер партиясы); **Жириновский Владимир Вольфович** (Россиядынъ Либерал-демократиялык партиясы); **Путин Владимир Владимирович** (оьзи оьзин коьрсеткен); **Собчак Ксения Анатольевна** («Гражданская инициатива» Савлайроссиялык политикалык партиясы); **Сурайкин Максим Александрович** («Коммунисты России» Коммунистлер партиясы); **Титов Борис Юрьевич** («Партия РОСТА» Савлайроссиялык политикалык партиясы); **Явлинский Григорий Алексеевич** («Яблоко» Россиялык биргелес демократиялык партиясы).

Соны ман бирге келеьткан сайлавларда регионаллык эм муниципаллык баспа эм сетевой периодикалык изданиелери кандидатларга эм политикалык партияларына оьз майданларын тек акын тоьлев негизинде бердилер. Коьлем информация амалларында агитация юритуьв заманы 17-нши февральде басланады эм 17-нши марттынъ 00 саьатине дейим бардырылады.

ЭС ЭТИНЪИЗ

Сайлавлар тийисли аьлде оьтсин уьшин

2018-нши йылдынъ 18-нши мартында, РФ Президентин сайлавлар куьнинде байланысты йок болдырмас уьшин «Электросвязь» АО, ДР Оькиметининъ Распоряжениеси мен (29.12.2017 й., № 200-пр) эм РФ Орталык сайлав комиссиясынынъ

Токтасы ман (№ 116/943-7, 20.12.2017 й.) етекшиленип, 2018-нши йылдынъ 13-20-ншы март куьнлер болжалында байланыс линиялар оьтетаган ерлердинъ юьвыгында кайдай болса да куллыклар озгарувга мораторий киритеди, неге десе сол линии

ялар байланысты толысынша яде кайбир оьлшемде йок этпеге боладылар.

Организациялар етекшилер ер уьстинде куллык этуьвге ордерлер бермеге керек тувыллар, муниципаллык организациялар аькимбаслары оьз района-

рында яшавшылар арасында аьнлатув куллык юритпеге кереклер.

«Электросвязь» АО сетининъ бу куллыклар ман каьрлевин боьлигининъ телефонлары: +7(8722)600321, +79884367848.

Элимиздинъ Савытлы куъшлерине – 100 йыл

23-нши февральде элимиздинъ тарихине озининъ макталган данъклы ислери мен кирген Кызыл Аьскери (сонъында Совет, Россия Аьскери) курылып басланганлы 100 йыл толады. Бу элимиз эм халкымыз уьшин уйкен оьрметли озгерис, неге десе Кызыл (Совет) Аьскери мен XX оьмирдеги патшалыгымыздынъ коьп атаклы, сав дуныяга белгили енъуьвлери эм согыслары байланыслы.

Халкымыз арасын-да Кызыл (Совет) Армиясы деген созь байланысы кайдай ювык эм оьктемли сезими мен айтылып келген! Айткандай да, халк коьлеминнен туьзилген, онынъ ярлы йигитлерин курселарга йибериپ оькытып, сонъында талаплы командирлерге, генералларга, айтувлы маршалларга дейим оьр коьтерген армия совет йылларында шынтысы ман да халк армиясына айланган эди. Сол суыймликти, аталарымыздынъ баьтир йолларын, бизим данъклы байракларды эндигиси Россия Армиясы да йоймай, баалы асабалык кебинде саклап келеди.

Аьдетке коьре, Кызыл Аьскердинъ тувган куьни деп 23-нши февраль куьни саналады. Сол куьн янъы туьзилген Совет властининъ Савытлы куьшлери Псков эм Нарва туьбинде немец аьскерлерининъ алдыга барувын токтатканлар. Дурьсында Исши-эгинши Кызыл Аьскери РСФСР Халк комиссарлар советининъ председатели Владимир Ильич Ленининъ токтасы ман 1918-нши йылдынъ 28-нши январинде туьзилип басланган деп саналады.

Кызыл Аьскер сырасына граждандарды 18 ясыннан алып баслаганлар. Басында аьскер сырасына эрлерди тек оз ьхтыяры ман ала-таган болганлар. Сонъында элимиздинъ туьрли ерлеринде янъы Совет властине карсы бас коьтеруьвлер басланганда, аьскер эм тенъиз ислери бойынша халк комиссары Лев Троцкий парьзлы аьскер шаькурувын киргистеди эм 1918-нши йылдынъ сентябрь айына РККА саны ярым миллион аьдемге дейим оьскен. Соны ман бирге янъы туьзил-

ген армия сырасына Совет властин макул коьретаган алдынгы патша заманындагы офицерлер мен генералларды да шаькурып баслаганлар. Соьйтип элимиздинъ армиясы сонынъ баьри граждандарыннан туьзилген деменге керек.

Кызыл Аьскер граждан, совет-поляк, совет-финн, Испаниядагы, Хасандагы, Халхин-Голдагы, Прибалтика эм Орта Азиядагы согыслардан оьткен. Уллы Аталык согысы йылларында Кызыл Аьскер озининъ атын бир де соьнмес баьтир енъуьвлери мен данъклады. Сол себептен 1946-ншы йылдынъ февралинде ол эндигиси Совет Аьскери деп аталып баслайды. Сол аты ман ол 1992-нши йылга дейим аталып келген.

Кызыл (Совет) Аьскери элимиздинъ айтувлы аьскер етекшилерин тербиялап оьстирген. Айтпага, С. Буденныйды, К. Ворошиловты, М. Фрунзеди, В.Блюхерди, В. Чапаевти, А. Пархоменкоды, сонъында Г. Жуковты, К. Рокоссовскийди, С. Тимошенкоды, И.Коневти эм коьп баска атаклы маршалларды эм генералларды.

Аьлиги заманда Россия Аьскери Сухопутный, Согыс-Тенъиз, Ава аьскер куьплериннен туьзилген эм патшалыгымыздынъ япсарларын явдан саклав енъил болмаган куьллыгын кешеси-куьндизи бардырады. Россия Президенти Владимир Путин элимиздинъ Савытлы куьшлерин бузылып баслаган ериннен аягына тургызып, оны энъ де алдышы согыс техникасы ман канагатлава, аьскер куьллыкшыларынынъ яшав аьллерин онълава айырым уйкен маьне береді.

М. ЮНУСОВ.

Савга уьшин согыспаган

Аьскерши. Ол кайсы заманда да эли алдында берген аьскер антына алап болып калады. Бактысы сонъында оны кайсы ерлерге тасласа да. Сондай Тувган Элине алап болган аьскершилердинъ бириси деп мен Куьнбатар авылымыздынъ яшавшысы Нажмудин Юсуп увылы Адисовты билемен. Яркыраган яслык шагында ога узактагы Афганистан Республикасында интернационалист борышын толтырмага туьскен.

Согыста болган аьдемлердинъ эскеруьвлерин эситуьв бек кыйын, эскермеге суьймейдилер. Нажмудин оьзи де коьп созьсиз аьдем. Ол 1964-нши йыл казан айында тувган. Атасы Юсуп эгинши, анасы оькытувшы, сонъында туькенши болып ислеген. Ол Куьнбатар авыл орта школасын 1982-нши йылда оькып кутарган сонъ, Дагестан авыл хозяйство институтынъ мал докторь факультетине туьседі. Ол заманларда йогары окув ошакларыннан аьскер сырасына шаькурмаганлар. Болса да 1983-нши йылда элимиздинъ янъы етекшисининъ буйрыгы ман Н.Адисовка да эр борышын толтырмага туьсти. Сол йылдынъ языннан алып 1985-нши йылдынъ курал айына дейим онынъ яс яшавында сынавлар заманы басланады. Оларды Туркменияга аькетедилер. Мунда Кара-Кум полигонында орынласкан танк окув полкында куьлык этпеге туьседі. Полкта окув бек кыйын болган. Соны аьскершилер «гладиаторлар школасы» деп атаганлар. Ясларды кешеси-куьндизи авыр табият аьллеринде аьскершилик исине токтавсыз уйьреткенлер.

Окувдан сонъ оларды Афганистандагы Шиндандеген провинцияда ерлескен атаклы 24-нши Кантемироватындагы гвардиялы танк полкына еткердилер. Оларды аьрекетлеп согыс исине аьзирлеп, Герат провинциясына йибередилер. Мундагы яшавшылардан согыс исине ярайтаганлардынъ баьрисин де душпанлар тавга аькетедилер деген хабар келеди экен. Бизим аьскершилер солардынъ алдын шалып, халкты коршаламага керек болады, ама кешиккенлер. Бу согыста Нажмудиннинъ танкы да итальян минасында атылып, тегершиклери бузылады. «Бизди оьлимнен танктынъ куьбе-

си аман саклады», – дейди Н.Адисов.

– Бир кере кайтып келетканда, бизди тавда душпанлар курсап алдылар. Олар колоннадынъ алдыдагы эм арттагы танкларды яктылар. Карайман, эректе граната атувшылар ерлескенлер. Олар ман согыс басланды. Мен оларга коьзлемеге багайт бермеймен. Басларын коьтерсе ок та ураман. (Нажмудин граната атувшы эди). Душпанлардынъ гранаталары 250-200 метрлерге дейим ушып келедилер. Согыс алатларымыз да кутылмага туьри. Бу ерде тап кинодагындай болып, бирден бизге коьмекке вертолетлар келип калдылар. Танктан шыгып карасам, тоьгерек ягымызда – гранаталардынъ кесеклери. Танкка биз аз етпегенлер. Соьйтип бу согыста да аман калдым, – деп эскереди Нажмудин. – Язувы етпесе, аьдем оьлмейди экен...

Аьвелги аьскерши-интернационалист 1984-нши йылда болган бир согысты да эсине алды. Ол бек авыр уьрыс эди. Н.Адисов сонынъ сырагысында яраланып (баска йолдаслары баьри де оьлген), баслап медсанбатта, сонъында Ташкентте госпитальде эмленген.

Афганистаннан кайтып келип, Н.Адисов 1989-ншы йылда институтты оькып кутарады. Сол йылларда элимизде коьп туьрленислер болды. Экономика, авыл хозяйство бузылды. Авылда куьлык йок. Нажмудин фермер хозяйствосын куьрып карады. Предпринимательлик аьрекеті мен каьр шекти. Эски яралар да арада авырып алааган болдылар. Эр кисі болган сонъ аьелди, балаларды саклав керек. Ызында 2002-нши йылда Сургутка кетип, сондагы газпромга автомашина айдавышы болып туьседі. Каладынъ шетин-

де оьзине уй де салады. Балаларын да оьстирип, уйли-эсикли этеди.

Мен Нажмудин Адисовтынъ 1983-85-нши йыллардагы командирлерининъ бириси Евгений Иванович Анисимовка занъ согып, онынъ акында сораганда, ол: «Нажмудин бек тири, баьри затка да тез уйьренетаган, туьз коллы атувшы эди. Ол согыс аьллеринде адамай согысатаган суьлпылы аьскерши болган», – деди.

Янъыларда йигерли аьскерши авылдасымыз куьллык эткен 24-нши гвардиялы танк полкынынъ взвод командири, уйкен лейтенант Сергей Алексеевич Леоненкодынъ 1984-нши йылдынъ 19-ншы сентябринде болган согыста Нажмудин Адисовтынъ акында «Аьскерши болып тувган» деп язган макаласы коьлымызга туьсти. Ол сол макаласында танк взводы душпанлар ман юриткен бир согысы акында аьруьв этип хабарлаган.

Окыймыз: «Аьскершилердинъ баслапкы борышы – бизим танкларга карап коьзлеп атпага амал бермев. Бу борышты гвардия рядовойы Нажмудин Адисов бек яхшы толтырды. Коркув билмеген йигерли аьскерши танк пулеметынан тавга карап атып баслады. Онынъ соьйтип атувы душпанларга тав беттен бизге карап коьзлеп атпага амал бермеді... Соьйтип биринши согыста ок Т-62 танктынъ топ наводчиги гвардия рядовойы Нажмудин Адисов озин йигит эм шынты аьскерши этип коьрсетти. Ол ногой миллетли, оьз атасынынъ эм халкынынъ, бизим СССР элимиздинъ алал увылы», – деп язган С.Леоненко.

Бу согыстан сонъ ол йигерли аьскершиди савгага тийисли этуьв акында полк командование-си алдына тилек салган.

«Тек 2017-нши йылда мен фронт йолдасларымнынъ аркасы ман Нажмудин мен байланыстым эм меним оны савгалав акында тилегим яшавга шыгарылмаганын билдим. Ногойдынъ оьктем увылы Нажмудин аьскер боьликтеги бир офицердинъ озин суьймегенин шыдап болмаган эм сонынъ сырагысында оьзине тийисли савгасын алмай калган. Оны ман телефон ман соьйлегенде, Нажмудин сонынъ акында оькпебаганасын айтпады. Ол кене мени: «Сергей Алексеевич, биз савга уьшин согыспадык. Биз оьзимиздинъ аьскерши борышымызды толтырганмыз», – деп сабырландырды. Сондай аьдемге, шынты совет аьскершисине сый эм мактав болсын!», – деп белгилеген совет офицери Н.Адисовтынъ акында.

С.Леоненко йигит авылдасымыздынъ ийги ян сапатларын дурьс коьрсеткен. «Ол ашык эм тувра карайтаган, таза намыслы аьдем, энъ ызгы таьмекиси мен боьлисер, йолдасын озининъ каркырасы ман ябар. Ол зат онынъ атасынынъ етимиси, ол увылын шынты эр, аьскерши, оьз аьелининъ эм Тувган Элининъ саклавышы этип тербиялаган. Мен оьзим олар ман бирге куьлык эткенімди уйкен сый деп санайман! Мен оларга сенгенмен эм меним аьскершилерим де мага сенгенлер деп ойлайман. Взвод атыннан онынъ ата-анасына разылык эм савболсын билди-ремен!» – деп кутарады озининъ макала-хатын С.Леоненко.

Бу созьлер аьскерши авылдасымыздынъ ким экенин аян коьрсетеди.

С. МЕЖИТОВ,

Куьнбатар авылы.

Суьвретлерде: совет офицери С.Леоненко; Н.Адисов.

ЕРЛИ САМОУПРАВЛЕНИЕ

РЕШЕНИЕ № 56
15-ОЙ СЕССИИ III-ГО СОЗЫВА ДЕПУТАТОВ СЕЛЬСКОГО СОБРАНИЯ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ «СЕЛЬСОВЕТ КОКТЮБИНСКИЙ»

15.01.2018г.

с.Нариман

«О принятии бюджета муниципального образования сельского поселения «сельсовет Коктюбинский» на 2018 год»

Доходы местного бюджета

№№	Наименование	Сумма
1	НДФЛ	56000
2	ЕСХН	113000
3	Налог на имущество физических лиц	210000
4	Земельный налог	170000
5	Арендная плата, а также средства о продажи права на заключение договора аренды	3700000
6	Доходы от продажи земельных участков, находящихся в собственности поселений	120000
7	Итого собственных доходов	4369000
8	Дотации	500000
9	Субвенции	126000
10	Субсидии	26000
11	Межбюджетные трансферты передаваемые бюджетам сельских поселений из бюджетов муниципальных районов на осуществление части полномочий по решению вопросов местного значения в соответствии с заключенными соглашениями	2178157
		7199157

Председатель сельского Собрания МО СП «сельсовет Коктюбинский»

З.Б.Суюндиков.

Приложение № 1

Сессия Собрания депутатов муниципального образования сельского поселения «сельсовет Коктюбинский» решает:

1. Принять бюджет МО СП «сельсовет Коктюбинский» Ногайского района на 2018 год по доходам в сумме 7199157 руб. и по расходам в сумме 7199157руб. согласно приложениям № 1 и № 2.

2. Установить, что доход в бюджет МО СП «сельсовет Коктюбинский» 2018 года формируется за счет доходов от уплаты местных налогов и сборов по нормативам, установленным законодательными актами РФ, РД и решениями органа местного самоуправления.

В 2018 году зачисление

Приложение № 2

Расходы местного бюджета

			Аппарат управления	Бухгалтерия	СДК	ВУС	ФК и спорт	Благоустройство	Резервный фонд	Дорожный фонд
1	Зарплата	211	720000	375000	800000	96775				
2	Начисление на з/плату	213	218000	115000	250000	29225				
3	Коммуслуги	223	200000							
4	Работы по содержанию имущества	225	100000							2178157
5	Прочие работы, услуги	226	837000	100000						
6	Прочие расходы	290	100000		100000		200000		200000	
7	Увеличение стоимости основных средств	310	100000							
8	Увеличение матер.	340		80000				300000		
9	Запасов									
10	Пособие по соц.помощи	262								
	Итого:		2375000	670000	1150000	126000	200000	300000	200000	2178157

Председатель сельского Собрания МО СП «сельсовет Коктюбинский»

З.Б.Суюндиков.

налогов и других обязательных платежей в бюджет муниципального образования осуществляется по следующим нормативам:

- налог на доходы физических лиц – 56 000 руб.;;
- единый сельхозналог – 113000 руб.;;
- земельный налог – 170000 руб.;;
- налог на имущество физических лиц – 210000 руб.;;
- арендная плата, а также средства от продажи права на заключение договоров аренды за земли, находящиеся в собственности поселений – 3700000 руб.;;

- доходы от продажи земельных участков, находящихся в собственности поселений – 120000 руб.;;
- дотации – 500000 руб.;;
- субвенция – 126000 руб.;;
- субсидия – 26000 руб.;;
- межбюджетные трансферты передаваемые бюджетам сельских поселений из бюджетов муниципальных районов на осуществление части полномочий по решению вопросов местного значения в соответствии с заключенными соглашениями – 2178157 руб.

3. Учесть в местном бюджете на 2018 год поступление доходов по основным источникам в объеме согласно приложения № 1.

4. Утвердить распределение расходов местного бюджета на 2018 год по разделам, подразделам, целевым статьям расходов, согласно приложения № 2 к настоящему решению.

5. Установить, что заключение и оплата органами местного самоуправления муниципального образования договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета, производится в пределах утвержденных им лимитов бюджетных обязательств в соответствии с ведомственной, функциональной и экономической классификациями расходов местного бюджета и с учетом принятых и неисполненных обязательств. Обязательства, вытекающие из договоров, исполнение которых осуществляется за счет средств местного бюджета органами местного самоуправления муниципального образования сверх утвержденных им лимитов бюджетных обязательств,

Председатель сельского Собрания МО СП «сельсовет Коктюбинский»

ИЗВЕЩЕНИЕ

О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ПРАВА НА ЗАКЛЮЧЕНИЕ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НА ЗЕМЕЛЬНЫЕ УЧАСТКИ ИЗ ЗЕМЕЛЬ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО НАЗНАЧЕНИЯ, НАХОДЯЩИХСЯ В МУНИЦИПАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ

Администрация муниципального образования сельского поселения «сельсовет Коктюбинский» Ногайского района Республики Дагестан сообщает о проведении открытого аукциона по закрытой форме подачи предложений о цене на право заключения договора аренды земельных участков из земель сельскохозяйственного назначения, находящихся в муниципальной собственности.

Решение о проведении открытого аукциона: Постановление главы администрации муниципального образования сельского поселения «сельсовет Коктюбинский» Ногайского района Республики Дагестан.

Организатор аукциона (Продавец): администрация муниципального образования сельского поселения «сельсовет Коктюбинский» Ногайского района Республики Дагестан.

Форма торгов: открытый аукцион по закрытой форме подачи предложений по цене.

Место проведения аукциона: 368857 Республика Дагестан Ногайский район с.Нариман ул.Н.Батырова, 22 (здание администрации сельского поселения). Контактный телефон: 8-928-869-90-62.

Сведения о земельных участках, начальная цена продажи права заключения договора аренды и шаг аукциона:

Предмет аукциона:

Лот № 1. Часть земельного участка с кадастровым номером 05:03:000005:1116/13 общей площадью 37 га богарной пашни из земель сельскохозяйственного назначения, находящийся по адресу: Республика Дагестан Ногайский район на территории МО СП «сельсовет Коктюбинский», для сельскохозяйственного производства,

Начальная выкупная стоимость права аренды

земельного участка – 5772 руб., шаг аукциона составляет 5% - 288 руб.60 коп.

Сведения об обременении: отсутствуют.

Сумма задатка составляет 20 % от начальной цены – 1154 руб. 4 коп.

Лот № 2. Часть земельного участка с кадастровым номером 05:03:000005:1116/14 общей площадью 98 га богарной пашни из земель сельскохозяйственного назначения, находящийся по адресу: Республика Дагестан Ногайский район на территории МО СП «сельсовет Коктюбинский», для сельскохозяйственного производства,

Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка – 15288 руб., шаг аукциона составляет 5% - 764 руб.40 коп.

Сведения об обременении: отсутствуют.

Сумма задатка составляет 20 % от начальной цены – 3057 руб. 60 коп.

Лот № 3. Часть земельного участка с кадастровым номером 05:03:000005:1408/1 общей площадью 61 га пастбищ пашни из земель сельскохозяйственного назначения, находящийся по адресу: Республика Дагестан Ногайский район на территории МО СП «сельсовет Коктюбинский», для сельскохозяйственного производства,

Начальная выкупная стоимость права аренды земельного участка – 6344 руб., шаг аукциона составляет 5% - 317 руб.20 коп.

Сведения об обременении: отсутствуют.

Сумма задатка составляет 20 % от начальной цены – 1268 руб. 80 коп.

Дата начала приема заявок на участие в аукционе: заявки на участие в аукционе принимаются в запечатанном конверте в течение 30 дней со дня опубликования настоящего извещения в СМИ по адре-

су: 368857 Республика Дагестан Ногайский район с.Нариман ул.Н.Батырова, 22 (здание администрации сельского поселения) по рабочим дням с 8.00 до 17.00 по московскому времени.

Для участия в аукционе необходимо представить:

- заявку на участие в аукционе;
- пакет документов, прилагаемых к заявке.

Указанные документы в части их оформления и содержания должны соответствовать требованиям законодательства РФ.

Информацию об условиях проведения аукциона, условиях приема заявок, конкурсную документацию, форму заявки, проект договора аренды, сведения о выставленных на продажу права аренды земельных участках, а также перечень документов, прилагаемых к заявке можно получить с момента начала приема заявок по вышеуказанному адресу Продавца.

Вместе с заявкой претенденты должны подать следующие документы:

для физических лиц – документ, удостоверяющий личность, ИНН или доверенность представлятеля, документ, подтверждающий внесение задатка;
для юридических лиц – заверенные нотариально копии учредительных документов, свидетельство о государственной регистрации юридического лица, документ, подтверждающий внесение задатка.

Задаток вносится по реквизитам: УФК по РД администрация МО СП «сельсовет Коктюбинский». БАНКОВСКИЕ РЕКВИЗИТЫ:

Расчетный счет: 40204810500000000494

Лицевой счет: 030334944040

ОКАТО: 82240822001

КПП: 052501001

ИНН: 0525001163

З.Б.Суюндиков.

ШАРА

Консультациялар куьни ыткерилеек

Быйыл 1-нши мартта Россия Федерациясынын баъри де субьектлеринде Росреестр ыхтыярлары ман байланыслы соравак бойынша ортак бир Консультациялар куьни ыткериледи.

Ортак бир Консультациялар куьнин ыткеруьвдинь бас ниети – граждандарга ыхтыярлар ман бай-

ланыслы коьмек этуьв эм амал болган шаклы Россия Федерациясынын законодательствосы ман токтастырылган Росреестр ыхтыярлары япсарында аьризе беруьвшилердинь соравакларын шешуьв.

Сол куьн Росреестр территориаллык органларынын эм «ФКП Росреестр» ФГБУ филиаллары-

нынь специалистлери ведомство аьрекетининь сораваклары бойынша, солай ок Росреестр ярдамын электрон кебинде алуьвдинь йосыклары акында тегин консультациялар юристеклер. Дагестан Республикасында бу шарады ыткеруьв уьшин ДР ер эм муьлк катнасуьлары бойынша министерствосы яваплы.

СПОРТ

Ойынлар кызыклы ыттилер

Йыл сайын 15-нши февральде элимизде Афган еринде эр борышын намыслы толтырган аьскершилердинь сыйына багысланып, туьрли шаралар уйгынланады. Солай ок Нариман авыл школасында «Афганшылар кубогы» регионлар ара волейбол турнири озды. Мунда 7 команда катнасты, айтпага : КЧР Ногай райониннан, Ставрополь крайынын Нефтекум райониннан, ДР Ногай, Тарумов районларыннан, Южно-Сухокумск каласыннан, ДР Ногай районынын ветеранлары эм яслары.

Турнирди «Яслык» МЦ МКУ етекшиси Сафар-Али Сарсеев ашты. Ол Афган согысында ортакшылык эткен ердеслеримизди байрам эм эскеруьв куьни мен кутлады эм афган-ветеранлар сыйына буьгуьнги шаралар

уйгынлаушыларга уьйкен савбол айтты. Оннан сонь «Ногайский район» МО администрация аькимбасынынь ямагат кавыфсызлыгы бойынша орынбасары Баймагомед Ярлыкапов, Ногай район ветеранлар советининь председатели Акманбет Сангишиев, ДР Халк йыйынынынь депутаты, афган согысынынь катнасуьшысы Мурат Мамаев, Афган аьскершилер советининь председатели Сталимбек Култаев шыгып соьйледи. Олар сосы он йылга ювык соьзилган согыста 550 мынь совет аьскерлери катнасканын, олардын сырасыннан 15 мынь аьдем ят ерде ян бергенин, бизим районнан да сосы озгерислерде ердеслеримиз катнасканын белгиледи. Сосы согыс акында эс эм юрек шанышув халк юрегинде туратаганын

да айттылар. Солай ок КЧР Ногай районынынь аькимбасы Энвер Керейтов атыннан онынь коьмекшиси Эльдар Керейтов турнир уйгынлаушыларга разылык соьзлер айтты эм «Ногайский район» МО администрациясынынь аькимбасы Мухтарбий Аджеев каясларды патриотлык яктан тербиялауга эм кардаш республикалар арасында дослык катнасларды ырендируьвге уьлис коьканы уьшин разылык хат аькелди. Тарумов районынынь команда-сынынь капитаны Гаджи Ганаматов турнир йогары дережеде ыткенин эм конакбайлардынь конаксуьерлигин белгиледи.

Ойынлардынь сырагылары бойынша 1-нши орынга Дагестан Республикасынынь Ногай районынынь, 2-нши орынга Ставрополь крайынынь Нефтекум районынынь, 3-нши орынга Южно-Сухокумск каласыннан командалары тийисли болдылар. Еньуьвшилер кубок, Сый грамота эм акшалай баргылар ман савгаландылар.

Афган согысынынь катнасуьшыларынынь сыйына багысланган турнир кызыклы аьлде ытти. Биз олардынь эткен йигитлиги мен ыктемсиймиз эм кайтпаганлардынь алдында басымызды иемиз.

Н. КОЖАЕВА.

Суьврете: турнирден коьринис.

Билдируьв

Ногай району бойынша «Дагтехдастр» ГБУ филиалы бойынша капиталлык курылысы объектлерин эм ер участо-кларын кадастрлык баалау уьшин информация ййюв аьрекетин (подворный обход) юритиледи. Онынь сырагысы ман байланыслы налог салынатаган негиздинь кепленуьви, район бюджетининь толыстырылуьви.

БТИ адреси: Карл Маркс атындагы орам, 40 (РайПО меканында).

Ногай Оькимет драмтеатрынынь куллышылар коллективинь профкомы Насият Магомедовага суьйикли **анасы** дуньядан тайганы ман байланыста каты кайгыруьвларын билдиреди, ога эм кардаш-туьвганларына бассавлык йорайдылар.

Яшавшылар эсине

Янъыларда «село Терекли-Мектеб» СП МО-сынынь Депутатлар йыйынынынь сессиясында «Терекли-Мектеб авыл еринен туьрли калдыкларды (коькысты) шыгаруьв тарифлерди туьрлендируьв акында» деген соравак ойланды. Сол 27-нши сессияда кабыл этилинген карардынь негизинде «село Терекли-Мектеб» СП МО аькимбасынынь токтасы кабыл этилинип, энди-гиси калдыкларды (коькысты) коьлик пен аькеттируьв уьшин аьр аьдемнен (аьелдинь аьр агзасыннан) 40 маьнет акша кадери тоьленмеге кереги белгилениди.

Бир кесек болжалда уьй-уьйде

йыйналып калган калдыклар (коькыс) заманы ман аькетилмей калганга «Терекли-Мектеб» МУП Терекли-Мектеб яшавшыларыннан сол онъайсызлык уьшин кеширим тилейди. Узак заман калдыклар тиелетаган коьликке ярастыруьв ислер (ремонт) этилди.

«Терекли-Мектеб» МУП район орталыгы – Терекли-Мектеб авыл яшавшыларына калдыкларды (коькысты) аькеттируьв мен байланыслы налогты заманында тоьлемге тилек салады. Налогты «село Терекли-Мектеб» СП МО администрациясында тоьлемге болады.

Терекли-Мектеб авыл яшавшысы
Кульсим Ахмедовна Кадыровага
23-нши февральде 85 яска толаягы ман

Янъымызга бек баалы аьдемсинь,
Биз бен дайым болганынъды суьемиз.
Сенинъ сыйлы мерекенъ мен ыктемсип,
Куванышты сени минен боьлемиз.
Ийги ана, тетей, эней аьелде,
Баьримизге дирек болып билесинь.
Аьруьв соьзинь, насихатынъ аьр заман
Кызганмайсынъ, юреклерге етесинь.

Кутлавшылар: кеделери Суьндик, Юмандык, Расул, Руслан, кызлары Танбике, Нуройке, Токбике, келинлери, уныклары, йиенлери, немереси.

Таьтли Булак авыл яшавшысы
Елетхан Динисламовна Бисултановага
23-нши февральде 50 яска толаягы ман

Елпилдеп келди мерекенъ,
Сексенинъди коьрейик.
Бу эстеликли куьнинъди
Ойнап-куьлип боьлейик.
Алдыдагы йылларынъ
Куванышка толсынлар.
Ийгиликте касынъда
Тувганларынъ болсынлар.

Кутлавшы: аданасы Анварбек аьели мен.

Таьтли Булак авыл яшавшысы
Елетхан Динисламовна Бисултановага
23-нши февральде 50 яска толаягы ман

Элли йыллык мерекенъ
Эки кере айлансын.
Оза берсин йылларынъ
Катнаслык дайым
саклансын.
Эш кызганмай
биз сага
Юректегин айттайык
Узак ымир, мол наьсип
Энъ алды ман йорайык

Кутлавшылар: кыймаслары Арубике эм Гульнара.

Орта-Тоьбе авыл яшавшысы
Сунита Замировна Исмаиловага
23-нши февральде 7 яска толаягы ман

Бизикиндей аьруьв кыз
Сав ногайда йок болар.
Яшавынъда ашылсын
Наьсипликке кенъ йоллар.
Сенинъ тувган куьнинъди
Тойдай этип тойлайык.
Узак ымир, уьстинлик
Сага буьгуьн йорайык.

Кутлавшылар: нагашатайы Заур эм энеси Гульзифа, нагашакалары – Арсланбек, Рашид, Руслан, энелери, абалары Альфия, Оксана, Айнагуль, Айнара эм бебелери.

Кумлы авылынынь кишкей яшавшысы
Азахия Каирбековна Абдулвалиевага
28-нши февральде 1 яска толаягы ман

Апыл-тапыл этерсинь,
Берк аяк сен басарсынъ.
Сылуьларга етерсинь,
Кыз санына кирерсинь.
Аяк баскан йолларында
Шешекейлер атсынлар.
Ийги куьнде баьри де
Хошлав соьзлер
айтсынлар.

Кутлавшылар: атай Алимхан, тетеси Сайрат, нагашатасы Шабан, энеси Насият, атасы Каирбек эм анасы Джамия.

«ШОБЛ ТАВЫСЫ»
(ГОЛОС СТЕПИ)

(+6)

ТОКТАСТЫРУЬВШЫ:
Дагестан Республикасынынь Баспа эм информация министрствосы.

Бас редактор
КОЖАЕВА Э.Ю.

Дагестан Республикасы бойынша Байланыс информациялык технологиялар эм коьлем коммуникациялар тармагында тергев салув бойынша Федераллык служба управленисинде регистрацияланган.

Регистрациялык номери ПИ №ТУ 05-00359 (12 декабрь 2016 й.)

Колязбаларга рецензия берилмейди. Олар керн ызына кайтарылмайдылар. Авторлар ой токтаслары редакциядыкы ман келиспексе боладылар. Авторлар аьылмалары уьшин яваплылар. ДР-нынъ Баспа эм коьлемлик коммуникациялар бойынша комитети.

Баспалавга кол басылуьв заманы – 17 саватте. Баспалавга кол басылган – 16 саватте.

Адрес редакции и издателя:
368850, Республика Дагестан, Ногайский район,
с.Терекли-Мектеб, ул.К.Маркса, 49
Газета «Голос степи».
Электронный адрес: sholtavisi@mail.ru

Официальный сайт газеты (www.golos-stepi.ru)

Телефоны:
Общий отдел – 21-4-71
Индекс – 51365

Газета выходит 52 раза в году.
Тираж – 3000 экз.
Цена – 5 рублей.
Реклама и объявления публикуются по договорным ценам.

Газета отпечатана в типографии
ГАОУ РД «ИД «Дагестан»
по адресу:
367018, ДР, г.Махачкала,
Проспект Петра 1, 61.